

Kā bagātināt bērna valodu un attīstīt lasīšanas prasmes?

Valoda ir kā galds ar 4 kājām - runa, rakstīšana, lasīšana un klausīšanās. Šie četri komponenti ir savstarpēji saistītas daļas, kas cita citu palīdz balstīt.

Lasītprasmes apguve ir viens no skolēnu izglītošanas un attīstīšanas svarīgākajiem priekšnoteikumiem, kas pamatā attīstās līdz 4. klasei. Protams, ka lielākoties bērni apgūst lasīšanas pamatus jau krietnu laiku pirms tam, tomēr līdz lasīšanai ar prieku un izpratni ejams grūts ceļš, kuru pieaugušie var palīdzēt veikt.

Lai bērns kļūtu par prasmīgu un aizrautīgu lasītāju, labākais, ko jūs varat darīt ir kopīgi skaļi lasīt. Atvēliet kopīgai lasīšanai katru dienu vismaz 10 minūtes. Izvēlieties dažādas grāmatas. Pacietība un regularitāte darīs brīnumus.

Kopīgi lasot, jūs paplašināt bērna redzesloku un attīstat viņa iztēles spējas, pacietību klausīties, mācat runāt, attīstat vēlmi mācīties lasīt tik pat dabiski kā runāt vai staigāt.

Lasot velciet līdzī ar pirkstu, tas parādīs, ka jālasa no kreisās uz labo pusi, jāseko rindiņām no augšas uz leju. Vārdiem ir jēga, vārdi ir atdalīti ar atstarpēm un sastāv no burtiem. Burti mēdz būt lieli un mazi.

Lai gan vecāku dzīve mēdz būt drudžaina, centieties izbrīvēt laiku kopīgai lasīšanai vismaz reizi dienā, vislabāk noteiktā laikā. Turpiniet lasīt cik bieži vien iespējams.

Var gadīties, ka bērns vairākus vakarus no vietas vēlas, lai tam lasa priekšā vienu un to pašu stāstu. Lai gan jums tas var likties garlaicīgi, var būt, ka tieši šis stāsts vislabāk apmierina kādas bērna emocionālas vajadzības vai kāda iemesla dēļ turpina būt bērnam ļoti interesants. Esiet pacietīgi. Un bērns reiz noteikti būs gatavs dzirdēt jaunu stāstu.

Vēl kāds labs veids, kā uzlabot bērna valodu un veicināt domāšanu ir lasīto pārrunāt. Ir labi pārrunāt lasīto, bet nevajag censties pārspriest katru stāstu. Bērniem dažkārt vajadzīgs laiks, lai pārdomātu lasīto. Reizēm pat pēc pāris dienām bērns jūs var pārsteigt izsakot spriedumus par kopīgi lasītajiem notikumiem.

Atcerieties, ka lasīšana ir ne tikai garīgs bet arī fiziski nogurdinošs darbs. Tas prasa acu - rokas sadarbību. Tādēļ lasot priekšā, lūdziet bērnu norādīt uz detaļām attēlos, palūdziet pāršķirt lappuses, vilkt vārdiem līdzī ar pirkstu. Tas pieradinās viņu lasīt no kreisās uz labo un pāršķirt lappuses no labās uz kreiso.

Ņemiet grāmatu, kas atbilst bērna lasīšanas spējām. Uzmanīgi klausieties, kā jūsu bērns lasa. Dariet to pārmaiņus - jūs izlasāt lappusi - bērns sākumā izlasa vārdu, tad teikumu, vēlāk rindkopu. Paturiet prātā, ka iesācējs lasot vairāk nopūlas saprast vārdus, izlasītā saturu viņam ir grūtāk uztvert. Ja bērnam iet grūti ar kādu garāku vārdu lasīšanu, jūs varat viņam palīdzēt vai nu iesakot izlaist un lasīt teikumu tālāk, vai arī vaicājot, kāds

vārds iederētos teikumā. Palīdz arī nodalīt zilbes, dziedoši savelkot kopā burtus, kurus viņš jau ir izlasījis, vai vienkārši pateikt priekšā.

Lasiet lēni un laiku pa laikam ieturiet pauzes, kurās skaļi izsakiēt savas domas par izlasīto. Jūs varat minēt: nez kas varētu notikt tālāk, varat uzdot jautājumu: vai tu zini ko nozīmē vārds princese, vai norādīt: tu saprati, tagad arī pelīte paslēpās zem sēnītes.

Atbildiet uz jautājumiem, un ja jūtat, ka bērns varētu kaut ko nesaprast, apstājieties un pavaicājiet viņam. Stāsta pārrunāšana bagātina bērna valodu, palīdz sasaistīt izlasītos notikumus ar bērnam pazīstamām ikdienišķām sajūtām.

Kad jūs gatavojat pusdienas, pārrunājiet visu, kas notiek. Ēdiena gatavošana ir labs veids, kā bērnam attīstīt valodu. Kopīgi ar bērnu pavārgrāmatā atrodiēt ēdiena recepti. Sastādiēt vajadzīgo izejvielu sarakstu. Ejiet iepirkties un atrodiēt vajadzīgo. Lai bērns lasa uz iepakojumiem rakstīto. Lai viņš lasa gatavošanas pamācību un jūsu uzraudzībā izvēlas produktus, nepieciešamos traukus un sagatavo ēdienu. Pārrunājiet, kādēļ viss ir jādara ieteiktajā secībā. Atzinīgi novērtējiēt bērna pūles.

Kad staigājiēt pa parku bērns lasa lapas, uzdiēdiēt jautājiētumus, kas prasa vairāk kā "jā" vai "nē" atbildi. Kuras lapas izskatās līdzīgas, kuras ir vienādas. Kuras atšķirīgas. Kas vēl aug kokos? Jautājiēt, "kas notiktu, ja" ... ja mēs nenovāktu sniegu, ja taurenis nosēstos uz tava deguna, ja tev tuvotos liels suns?

Uz bezgalīgiējiēt "kāpēc" atbildiēt pacietīgi. Kad jūs sakāt: "es nezinu, labāk pameklēsim atbildi grāmatā", jūs ierādāt drošu veidu, kā dzīvē atrast atbildes uz svarīgiējiēt jautājiētumiem.

Kad bērns jums ko stāsta, uzdiēdiēt jautājiētumus, kas jums palīdz labāk saprast stāstīto. Tas iemācīs bērnam skaidrāk izteikties un liks viņam sajūst, ka jūs tiešām interesētas, kas viņam jums ir sakāms. Visa jaunā pieredze - gājiēns uz zoodārzu, muzeju, kino, draugu, radu apmeklējiētums, dod iespējiēt uzdot daudzus jautājiētumus, paskaidrojiētumus un atbildēt uz neskaidriējiēt jautājiētumiem. Sarunāšanās paplašina bērna vārdu krājiētumu, izpratni par pasauli. Spēja uzturēt sarunu ir ļoti vērtīga prasme, tādiēļ ir labāk ar bērnu runāt vairāk, nekā pārāk maz.

Iekārtojiēt bērnam grāmatplauktu, palīdzdiēt viņam sagrupēt grāmatas pēc tēmām: par dzīvnikiējiēt, ceļojiētumiem, pasakas, izzinošas utt.

Pastāstiet, ko cilvēki dara svētkos, dzimšanas diēnās, brīvdienās.

Iedrošiniēt bērnu izpaustiēt, tas viņu mācīs skaidri runāt, paplašināt vārdu krājiētumu, runāt plūstoši.

Kad bērni raksta un saņem zīmītes, viņi saprot, ka rakstītam vārdam ir jēga. Rakstiēt viņam īsas zīmītes, piemēram, kur meklēt saldo ēdienu. Vai, kādi ir izbraukuma

plāni brīvdienās. Paskaidrojiet bērnam, kā rakstīšana notiek. Mēs domājam domas, izsakām tās vārdiem, ko pierakstam. Cilvēki lasa vārdus, saprot domas un pasaka mums, ko viņi par to domā. Valoda ietver runu, klausīšanos, lasīšanu un rakstīšanu. Katrs elements papildina cits citu.

Rakstīšana palīdz bērnam labāk lasīt un otrādi.

Sākt lasīt palīdz:

- ***Burbura burtu spēle*** – spēle ar uzdevumiem, ideāla domāšanai, runāšanai, lasīšanai;
- ***Alias*** – spēle kā mēmais šovs, kas rosina bērnu aktīvi runāt;
- **burtu puzzles, klucīši, magnētiskie burtiņi** – palīdz apgūt burtus, alfabētu un zilbes, vēlāk – lasīt vārdus;
- grāmata ***Draiskie burtiņi***, autore **Līvijs Baļčūne** – skaņu un burtu iegaumēšanas treniņam;
- grāmata ***Draiskās zilbītes***, autore **Gīta Andersone** – vienkāršu zilbju apgūšanai un lasītprasmes treniņam;
- grāmatas ar uzdevumiem bērna aktīvai līdzdalībai: ***Burtu gudrības***, autore **Gunta Anuška**, ***Ābecīte pirms skolas***, autore **Ārija Ptičkina**, ***Skat, burtiņi! Sāc lasīt!***, autors **Māris Rungulis**, ***Burtu pusītes un burtu loto***, autore **Līvijs Baļčūna**;
- grāmatas, kur ar jokiem, mīklām, izteicieniem lasīt mācīšanās veicas jautrāk, – ***Miljons***, autore **Indra Sproģe**, ***Burtu blēņas***, autore **Dace Liepa**;
- grāmata ***Minamās mīklas***, autore **Ināra Antiņa** – vecākiem bērniem lasīšanas nostiprināšanai un domāšanas attīstībai.

Skolas logopēde – metodiķe J. Lukovska

Lai Jums veicas!